

NOȚIUNI INTRODUCTIVE

Criminalistica este definită ca știința care elaborează metode tactice și mijloace tehnico-științifice de descoperire, cercetare și prevenire a infracțiunilor¹. Pentru prima dată acest termen a fost întrebuințat de către austriacul Hans Gross în 1893, în **Manualul judecătorului de instrucție**.

Această disciplină este înrudită cu științele dreptului cum sunt dreptul penal, dreptul procesual penal, criminologia, având legături și cu științe nejuridice cum sunt medicina legală, psihologia, chimia, fizica, biologia, informatica, etc.

Din punct de vedere structural criminalistica, ca disciplină ce se predă pe durata unui an la facultățile de științe juridice, o putem împărți în tehnică, tactică și metodică criminalistică.

Având în vedere spațiul restrâns afectat acum în programa analitică acestei discipline, prezentul manual tratează doar unele noțiuni de tehnică și tactică criminalistică de bază, absolut necesare bagajului de cunoștințe al oricărui jurist.

Mijloacele tehnico-științifice utilizate în cercetarea criminalistică le putem grupa în mijloace de teren și mijloace de laborator. Mijloacele utilizate pe teren sunt reprezentate de trusele criminalistice cu destinație generală sau specială și autolaboratoarele

¹ Mircea I., *Criminalistica*, Lumina Lex, București, 2010, pag. 3.

criminalistice. Mijloacele criminalistice de laborator sunt de mai mică anvergură în cazul celor utilizate de organele de cercetare penală, care elaborează constatări tehnico-științifice cu caracter operativ și mult mai performante în dotarea laboratoarelor de expertize criminalistice, unde se cer rezultate ale unor analize mult mai complexe.

Capitolul I

IDENTIFICAREA CRIMINALISTICĂ

1. Noțiunea de identitate în criminalistică

Identitatea este rezultatul procesului de identificare. Ea definește acele trăsături care desprind dintr-un grup de obiecte, fenomene, ființe, pe aceea entitate care poate să fie individualizată efectiv. Identificarea unei persoane din punct de vedere judiciar presupune stabilirea identității infractorului, a victimei în viață, a cadavrului, a persoanei dispărute, necunoscute sau care își ascunde identitatea încercând să se sustragă urmării penale, judecătii sau executării pedepsei.²

În criminalistică identificarea presupune individualizarea obiectului, ființei sau fenomenului, ținând cont de urme sau fragmente ale acestora supuse examinării. La sfârșitul procesului de identificare rezultatul obținut este tocmai acel unic mănunchi de caracteristici ce constituie identitatea unui obiect, fenomen sau ființe și care îl fac să fie el însuși.³

Activitatea de stabilire a identității este guvernată de principii ce îi conferă acesteia un caracter științific indiscutabil, rezultatele obținute servind și conducând fără dubiu la aflarea adevărului în procesul penal.⁴ Din acest punct de vedere evitarea unei erori în

² Ionescu L., Sandu D., *Identificarea criminalistică*, Ed. Științifică, București, 1990, pag. 17.

³ Mircea I., *op.cit.*, pag. 12.

⁴ Stancu E., *Criminalistica*, Ed. ACTAMI, București, 2001, pag. 40.

procesul de identificare a unei persoane este dezideratul major, care impune utilizarea unor metode riguros științifice, mai ales că tot mai des se pune problema realizării acestui proces într-un timp cât mai scurt uneori chiar în timp real.

În cursul procesului de identificare, se au în vedere niște premise care să permită desfășurarea cu succes a acestei activități. În primul rând ne referim la conceptul de stabilitate relativă a unor caractere individuale, respectiv faptul că se mențin nemodificate un interval de timp suficient de lung pentru a permite identificarea. În al doilea rând avem în vedere capacitatea de a reflecta și de a fi reflectate a obiectelor ce ne înconjoară, fapt ce ne permite să percepem nemijlocit sau mediat caracteristici definitorii ale lor. A treia premiză a procesului de identificare este legată bineînțeles de individualitatea personală a unor caracteristici ale obiectului.⁵

În procesul identificării se pornește de la general spre particular, folosind procesele specifice gândirii omenești de analiză și sinteză. Cea mai frecventă metodă utilizată în identificarea criminalistică este metoda comparației între obiecte de același gen. În vederea realizării acestui deziderat, avem ca obiecte de identificat « obiecte scop » și obiectele pe care le folosim în cursul acestui proces denumite « obiecte mijloc ». Uneori obiectele mijloc mai sunt denumite și « modele tip » create experimental în condiții de laborator, urmărind a se realiza același tip de urmă ca și cea în litigiu descoperită la locul faptei.

2. Tipurile identificării

După modul reținerii caracteristicilor esențiale, există trei tipuri de identificare:

⁵ Ionescu L., Sandu D., *Identificarea criminalistică*, Ed. Științifică, București, 1990, pag. 165.

a) Identificarea din memorie se realizează prin reținerea de către un individ a acelor caracteristici ce individualizează un obiect, fenomen sau ființă. Același individ întâlnind din nou trăsăturile caracteristice obiectului, fenomenului sau ființei pe care le-a reținut în memorie va fi capabil să le identifice. Practic, sunt comparate în timp real datele aflate la dispoziția organelor de simț ale individului cu cele înmagazinate în memoria sa.

b) Identificarea după descriere presupune ca individul să descrie unei terțe persoane caracteristicile identificatoare ale unui obiect, ființe sau fenomen. Cel cărui i s-au descris aceste trăsături va putea identifica după acestea obiectul, ființa sau fenomenul în momentul când le întâlnește. Exemplul clasic este cel al păgubitului care va descrie polițistului caracteristicile identificatoare ale obiectului care i-a fost furat.

c) Identificarea după urmele lăsate este cea care face mai ales obiectul tehnicii criminalistice. Este vorba de acele modificări care au loc în mediu datorită activității infracționale și care pot fi utilizate pentru a identifica pe autorul infracțiunii. Criminalistul este chemat să observe, să interpreteze și să tragă concluziile care permit aducerea făptuitorului, în baza unor probe incontestabile, în fața instanțelor pentru a fi tras la răspundere.

3. Indicatori biometrici

Identificarea unei persoane din punct de vedere judiciar presupune stabilirea identității infractorului, a victimei în viață, a cadavrului, a persoanei dispărute, necunoscute sau care își ascunde identitatea încercând să se sustragă urmării penale, judecății sau executării pedepsei.⁶

⁶ Ionescu L., Sandu D., *op.cit.*, pag. 17.

În criminalistică identificarea presupune individualizarea obiectului, ființei sau fenomenului, ținând cont de urme sau fragmente ale acestora supuse examinării. Dacă avem în vedere procedeele folosite identificarea se poate face: fie direct după urmele ce redau aspectul exterior al obiectului-scop, fie indirect prin intermediul altor obiecte-mijloc. În oricare din situații comparația este metoda cel mai des utilizată pentru a ajunge la rezultat. La sfârșitul procesului de identificare rezultatul obținut este tocmai acel unic mănunchi de caracteristici ce constituie identitatea unui obiect, fenomen sau ființe și care îl fac să fie el însuși.⁷

Activitatea de stabilire a identității este guvernată de principii ce îi conferă acesteia un caracter științific indiscutabil, rezultatele obținute servind și conducând fără dubiu la aflarea adevărului în procesul penal.⁸ Din acest punct de vedere evitarea unei erori în procesul de identificare a unei persoane este dezideratul major, care impune utilizarea unor metode rigurose științifice, mai ales că tot mai des se pune problema realizării acestui proces într-un timp cât mai scurt uneori chiar în timp real.

Dezvoltarea continuă a mijloacelor tehnologice moderne oferă noi perspective posibilităților de identificare, marja de eroare tinzând spre zero funcție de complexitatea metodelor utilizate în acest scop. Eforturile depuse în vederea stabilirii identității prin metode biometrice au rolul de aduna informații cât mai variate privind caracteristici ale aceleiași persoane, în așa fel încât să nu existe posibilitatea unei erori de identificare.

Termenul „biometrie” a intrat în vocabularul științific criminalistic la sfârșitul secolului XIX prin contopirea a două

⁷ Mircea I., *op.cit.*, pag. 12.

⁸ Stancu E., *op.cit.*, pag. 40.